

**ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจาก
สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
ในเขตกรุงเทพมหานคร ¹**

Factors Related to Information Evaluation Skills Based on Online Social
Media among Undergraduate Students in the Bangkok Metropolitan Area

ชัยวัฒน์ บุญอาจ ²

Chaiwat Boonart

แววตา เตชาทวีวรรณ ³

Wawta Techataweewan

ภิรมศักดิ์ เอ็งจ้วน ⁴

Peemasak Angchun

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Article from master's thesis in Information Studies, Srinakharinwirot University in academic

² นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Master's degree student in Information Studies, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: chaiwat.bt@gmail.com

³ ประ.ด., รองศาสตราจารย์ โปรแกรมสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Ph.D., Associate Professor, Information Studies Program, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: walta@g.swu.ac.th

⁴ ประ.ด., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง: Ph.D., Assistant Professor, Department of Library Science, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University, E-mail: peemthailand@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งเปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจำแนกตามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ เพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ผลการเรียนรู้ ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 441 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงบรรยาย การทดสอบไคสแควร์ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของซอมเมอร์ส การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยค่าแอลเอสดี ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทสถาบันอุดมศึกษา สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการเปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามตัวแปรปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน พบว่า นักศึกษาที่มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันทั้งหกปัจจัย มีทักษะการประเมินสารสนเทศแตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่ากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน นักศึกษาที่ใช้เฟซบุ๊กและยูทูปเป็นประจำ มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ใช้กูเกิลพลัส นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลระดับสูงมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่าระดับปานกลางและระดับต่ำ นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับสูงมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่าระดับปานกลางและระดับต่ำ

Abstract

This research aimed to investigate and to compare the information evaluation skills of online social media and related factors of undergraduate students in the Bangkok metropolitan area, which consisted of four hundred and forty-one undergraduate students. The factor variables included gender, studying year, major, type of university, learning results, Internet usage time, regular online social media use, reasoning and critical thinking. Data collection tool was Information evaluation skills test. The research was conducted using a test and data were analyzed by descriptive statistics, Chi-square test, Somer'd correlation, t-test, One Way ANOVA and post hoc comparison using LSD. The results revealed that undergraduate students in the Bangkok metropolitan area developed information evaluation skills on online social media at a low level. The factors related to information evaluation skills on online social media included studying year, major, type of university, regular online social media use, reasoning and critical thinking. The comparison of the information of students, their evaluation skills and online social media including the related factors, which demonstrated the following: The factors related of different had different information evaluation skills. The third, and fourth year or higher level students

had a higher level of information evaluation skills than the first and the second year students. Health science students had a higher level of information evaluation skills than Humanities and Social Sciences and Science and Technology students. The students in public universities had a higher level of information evaluation skills than private universities. The students who used Facebook and Youtube had a higher level of information evaluation skills than those who used Google plus. Students with high reasoning level had higher level of information evaluation skills than those at a moderate to a low level. Students with high critical thinking level had a higher level of information evaluation skills than those at a moderate to a low level.

คำสำคัญ: การประเมินสารสนเทศ สื่อสังคมออนไลน์ นักศึกษาระดับปริญญาตรี การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Keywords: Information evaluation, Online social media, Undergraduate student, Reasoning, Critical thinking

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงและมีแนวโน้มการเติบโตอย่างรวดเร็ว จากการสำรวจการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั่วโลกในเดือนเมษายน 2560 พบว่า Facebook เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุด ซึ่งในประเทศไทยมีบัญชีผู้ใช้ Facebook จำนวน 47 ล้านบัญชี จัดอยู่ในลำดับ 9 ของโลก และเมืองที่มีจำนวนบัญชีผู้ใช้งานมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร มีทั้งสิ้น 30 ล้านบัญชี ซึ่งจัดอยู่ในอันดับ 1 ของโลก (Kemp, 2017) สะท้อนให้เห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตและยังสามารถสร้างประโยชน์จากการใช้งานในด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งการศึกษาในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงจากการค้นหาหาข้อมูลโดยปราศจากการใช้เทคโนโลยีไปได้ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการติดต่อสนทนากัน ซึ่งนักศึกษาในระดับอุดมศึกษายุคนี้เติบโตไปพร้อมกับ การติดต่อสื่อสารและการรับรู้ข้อมูลสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอยู่มากมาย อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้เป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (University of the Thai Chamber of Commerce, 2015) แม้ว่าสื่อสังคมออนไลน์จะได้รับความนิยมในการใช้และเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งานมากมาย แต่มีข้อจำกัด คือ ความเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ที่ไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ จึงไม่สามารถควบคุมสารสนเทศที่ปรากฏอยู่บนเครือข่ายออนไลน์ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพได้ เนื่องจากทุกคนสามารถนำเสนอสารสนเทศได้อย่างอิสระ ซึ่งสารสนเทศเหล่านั้นไม่ผ่านการพิจารณาและตรวจสอบจากบุคคลหรือองค์กรใด ๆ ดังนั้นผู้ที่นำสารสนเทศไปใช้จึงต้องระมัดระวัง โดยเฉพาะในเรื่องความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ

สารสนเทศจำนวนมากที่ไม่ได้ผ่านการพิจารณาหรือตรวจสอบคุณภาพที่ถูกแพร่กระจายโดยสื่อสังคมออนไลน์ ย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมจากความเชื่อหรือนำไปปฏิบัติในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งความเชื่อของบุคคลมีหลายสาเหตุ ได้แก่ การปักใจเชื่อบางสิ่งบางอย่าง เมื่อได้สารสนเทศที่ตรงกับความเชื่อของตนก็จะรับมาโดยไม่ไตร่ตรอง จนบางครั้งอาจหลงเชื่อโดยไม่มีเหตุผล การสำคัญผิดโดยเข้าใจว่าข้อมูลที่รับไม่ใช่วรรณตามข้อเท็จจริง สารสนเทศไม่มีคุณภาพหรือสารสนเทศหลอกลวงมักถูกสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีของผู้คน ทำให้ผู้รับสารสนเทศที่มีภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเข้าใจว่าเป็นเรื่องจริง จนละเลยที่จะใช้วิจารณญาณในการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลที่ควรเชื่อ หากผู้รับสารสนเทศขาดวิจารณญาณในการคิดวิเคราะห์ หรือขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวก็จะหลงเชื่อโดยง่าย (Wawta Techataweewan,

2016, p. 48) การได้รับสารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพโดยง่ายและขาดวิจารณญาณอาจนำไปสู่การศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 คือ ทักษะในการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศที่ได้รับ โดยนักศึกษาสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถเลือกสารสนเทศที่มีคุณค่าได้ (Association of College & Research Libraries, 2000) กล่าวคือ สามารถที่จะคิดได้อย่างกระฉ่งแจ่มแจ้ง มีเหตุผล และยังรวมถึงความสามารถในการคิดอย่างมีอิสระและการสะท้อนคิด การคิดอย่างไตร่ตรอง (Banchoing Amonchiwin, 2013, p. 2) โดยผู้รู้สารสนเทศจะต้องมีลักษณะที่สามารถประเมินสารสนเทศได้แก่ การรู้จักปริมาณและความสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการ การใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อเชื่อมโยงความรู้และสิ่งที่ค้นพบ การเปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิมเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของสารสนเทศ และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ (Nukrai Buttawong, 2007, p. 21) ซึ่งการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสารสนเทศของนักศึกษาในประเทศไทย พบว่า ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ผลการเรียน ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ โดยพบว่า เพศชายมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่าเพศหญิง นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีและปานกลางมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษามีผลการเรียนพอใช้ (Chuchep Mamak, Wawta Techataweewan, & Aree Cheunwattana, 2010, p. 6) นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่าชั้นปีที่ 4 (Janchai Veerachard, 2012, p. 105) นักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน (Phapada Jiaokok, 2004, p. 62) และนักศึกษาประเมินความน่าเชื่อถือจากสารสนเทศจากเว็บไซต์สื่อสังคม ไมโครบล็อก ฟอรัมออนไลน์ บล็อก และวิกิ แตกต่างกันตามทักษะการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าว (Hocevar, Planagin, & Metzger, 2014; Osatuyi, 2013, p. 2627) และแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์การใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Kim, Sin, & Yoo-Lee, 2014) นอกจากนี้งานวิจัยของบาสคาราน คูมาร์และจาโนเดีย (Bhaskaran, Kumar, & Janodia, 2017) พบว่า นักศึกษาชาวอินเดียส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.0) ไม่เชื่อสารสนเทศเกี่ยวกับสุขภาพบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยเลือกที่จะเชื่อเฉพาะสารสนเทศที่ได้รับการพิสูจน์หรือมีหลักฐานอ้างอิง ปัจจุบันสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีจำนวนมากและแพร่หลายอย่างกว้างขวาง สามารถเข้าถึงและใช้งานได้อย่างสะดวกมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์แบบเดิม สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์จึงมีผลต่อการรับรู้และการนำมาใช้ประโยชน์ของนักศึกษา โดยเฉพาะด้านการศึกษาทั้งการเรียนรู้อะไรและการทำผลงานทางวิชาการต่าง ๆ ทักษะการประเมินสารสนเทศจึงเป็นทักษะที่จำเป็นเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ถูกต้องและการใช้ประโยชน์ได้ตรงความต้องการของนักศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศ และเปรียบเทียบตัวแปรต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันกับทักษะการประเมินสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสาทรณูปโภคด้านอินเทอร์เน็ตค่อนข้างพร้อมและเข้าถึงได้ง่ายกว่านอกเขตกรุงเทพมหานคร โดยผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะการประเมินสารสนเทศแก่นักศึกษา ทำให้สามารถเลือกที่จะรับรู้สารสนเทศที่มีประโยชน์ นำมาใช้งานและพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ

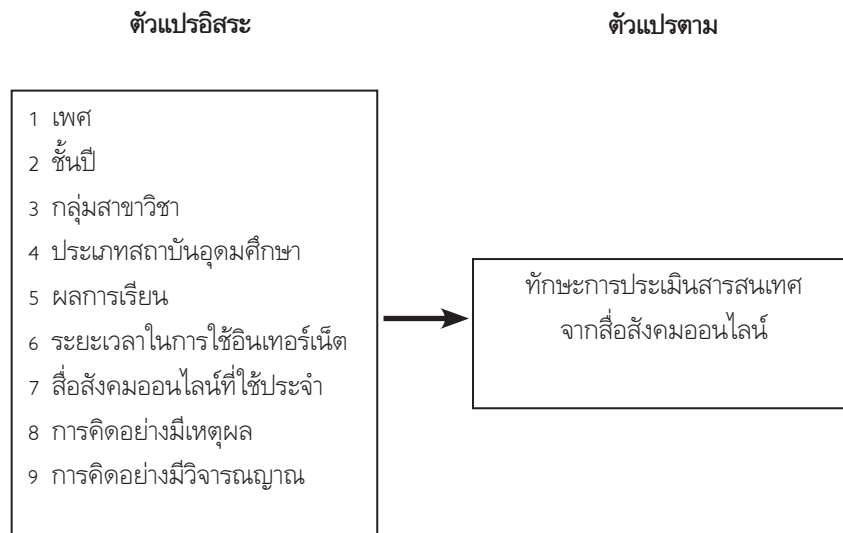
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรปัจจัยที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์จากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรเพศ (Chucheap Mamak, Wawta Techataweewan, & Aree Cheunwattana, 2010) ชั้นปี (Jan-chai Veerachard, 2012) กลุ่มสาขาวิชา (Phapada Jiakok, 2004) ผลการเรียน (Chucheap Mamak, Wawta Techataweewan, & Aree Cheunwattana, 2010) ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ (Bhaskaran, Kumar, & Janodia, 2017; Hocevar, Flanagan, & Metzger, 2014; Osatuyi, 2013) การคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Banchong Amonchiwin, 2013; Sirion Witchawut, 2012) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยเพศของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
2. ปัจจัยชั้นปีของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
3. ปัจจัยกลุ่มสาขาวิชาของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
4. ปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
5. ปัจจัยผลการเรียนของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
6. ปัจจัยระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

7. ปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
8. ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
9. ปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณ์ของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
10. นักศึกษาที่มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันต่างกัน มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 46 แห่ง จำนวนนักศึกษา 456,467 คน (Office of the Higher Education Commission, 2017) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากกลุ่มประชากรข้างต้น โดยแบ่งมหาวิทยาลัยเป็น 2 ประเภท ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน และจับสลากรายชื่อมหาวิทยาลัยประเภทละ 3 แห่ง รวมเป็น 6 แห่ง ซึ่งมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ซึ่งให้ได้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่าจำนวนขั้นต่ำตามสูตรการกำหนดประชากรของยามาเน่ (Yamane, 1967, pp. 886-887) ที่ค่าความเชื่อมั่น 95%

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย คือ แบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยสร้างข้อคำถามด้วยตนเอง แบบวัดแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบและเขียนข้อความ ตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผล ตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณ์ และตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศ เป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ซึ่งข้อคำถามเกี่ยวกับการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณ์ ได้ใช้แนวทางจากงานวิจัยของวรรณา เปลียนพุ่ม (Wanna Plianphum, 2009, pp. 169-172) และมัทธราวัลย์ วรหาญ (Mattharawan Worahan, 2008, pp. 98-104)

แบบวัดนี้ผ่านการพิจารณาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 3 คน ซึ่งพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และสำนวนภาษา ทาค่า IOC และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 40 คน แล้วนำมาหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น พบว่า แบบวัดตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผลมีค่าความยากง่าย 0.681 ค่าอำนาจจำแนก 0.379 และค่าความเชื่อมั่น 0.792 ตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณ์มีค่าความยากง่าย 0.455 ค่าอำนาจจำแนก 0.380 และค่าความเชื่อมั่น 0.764 ตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศมีค่าความยากง่าย 0.403 ค่าอำนาจจำแนก 0.360 และค่าความเชื่อมั่น 0.731 และแบบวัดโดยรวมมีค่าความเชื่อมั่น 0.801 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้จึงมีคุณภาพสามารถใช้เก็บข้อมูลได้จริง (Anuwat Koonkeaw, 2017, p. 22)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัย 6 แห่ง โดยแจกแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 460 ฉบับ ได้กลับคืนมา จำนวน 456 ฉบับ และคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้ จำนวน 441 ฉบับ (ร้อยละ 95 ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด)

4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจัดกระทำและใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัด นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อมูลการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ นำมาตรวจให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดได้ 0 คะแนน นำคะแนนรายบุคคลมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ ด้วยสถิติ Chi-square และค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Somers'd จากนั้นเปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยที่สัมพันธ์กันกับทักษะการประเมินสารสนเทศด้วยการทดสอบ t-test และสถิติ F-test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD: Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า นักศึกษาที่ตอบแบบวัดจำนวน 441 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 224 คน (ร้อยละ 50.79) กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 172 คน (ร้อยละ 39.00) ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 287 คน (ร้อยละ 65.08) ส่วนใหญ่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 257 คน (ร้อยละ 58.28) มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี จำนวน 174 คน (ร้อยละ 39.68) มีระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ คือ 5-8 ชั่วโมง/วัน จำนวน 189 คน (ร้อยละ 42.86) และสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ คือ Facebook จำนวน 135 คน (ร้อยละ 30.61)

2. ทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อยู่ในระดับต่ำ จำนวน 207 คน (ร้อยละ 46.71)

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ ชั้นปี ($\chi^2 = 22.007$) กลุ่มสาขาวิชา ($\chi^2 = 29.361$) ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ($\chi^2 = 22.740$) สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ ($\chi^2 = 28.306$) การคิดอย่างมีเหตุผล ($\chi^2 = 67.038$) และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ($\chi^2 = 22.365$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อหาระดับความสัมพันธ์จากค่าสถิติ Somers'd พบว่า ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผล (Somers'd = 0.305) มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย ส่วนปัจจัยชั้นปี (Somers'd = 0.171) กลุ่มสาขาวิชา (Somers'd = -0.022) ประเภทสถาบันอุดมศึกษา (Somers'd = 0.125) สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ (Somers'd = 0.082) และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Somers'd = 0.198) มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยมาก

4. เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน พบว่านักศึกษาที่มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทสถาบันอุดมศึกษา สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่างกัน มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10 ดังนี้

4.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 นักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.4 นักศึกษาที่ใช้ Facebook และ Youtube มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ใช้ Google plus อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.5 นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลระดับสูง มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าระดับปานกลางและระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.6 นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับสูงและระดับปานกลาง มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่าระดับต่ำ และนักศึกษที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับสูงมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่าระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีความหลากหลายประเภท เช่น เว็บล็อก เว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทวิตเตอร์ เป็นต้น และมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ผู้ใช้เรียนรู้การใช้งานได้ไม่ครบถ้วนหรือไม่คล่องแคล่ว รวมทั้งมีความหลากหลายรูปแบบในการนำเสนอทั้งข้อความ ภาพ ภาพเคลื่อนไหวและเสียง (Natthakorn Songkhram, 2010, p. 5; Thannop Somprasong, 2014; Thawisak Kanchanasuwan & Kitti Phakdiwatthanakun, 2009, p. 88; Watthani Phuwatchit, 2011, pp. 166-168) ซึ่งสามารถสร้างความสนใจและชักชวนให้หลงเชื่อได้ง่าย จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ทุกคนสามารถสร้างเนื้อหาสารสนเทศขึ้นมาเองได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ทำให้มีสารสนเทศที่เผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์จำนวนมาก โดยไม่มีหน่วยงานใดมารับรองคุณภาพหรือควบคุมการแพร่กระจายของสารสนเทศเหล่านั้นได้ สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์จึงมีทั้งที่มีคุณภาพและไม่มีคุณภาพ สารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพ ได้แก่ สารสนเทศผิดพลาด ที่ให้ข้อมูลไม่ตรงกับข้อเท็จจริงโดยการกระทำที่ผิดพลาด สารสนเทศที่บิดเบือน ที่เกิดจากเจตนาให้สารสนเทศที่ไม่ถูกต้องโดยหวังผล และสารสนเทศประหลาดๆ ที่สร้างอคติและส่งเสริมด้านลบต่าง ๆ ซึ่งสาเหตุของการเชื่อสารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพเหล่านี้ อาจมาจากการสำคัญผิดเข้าใจว่าข้อเท็จจริงเป็นอีกอย่าง เชื่อเพราะอคติหรือลำเอียงจึงรับรู้สารสนเทศเพียงด้านเดียวที่ต้องการ หรือเชื่อเพราะสารสนเทศเหล่านั้นให้เหตุและผลแบบตรรกะซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริง (Wawta Techataweewan, 2016, pp. 48-54) เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุทำให้นักศึกษาขาดทักษะการประเมินสารสนเทศ นอกจากนี้การประเมินสารสนเทศจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศที่ได้รับโดยพิจารณาคุณลักษณะที่เหมาะสมของสารสนเทศ ตามเกณฑ์การพิจารณาสารสนเทศที่มีคุณภาพซึ่งปรากฏอยู่ในแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ประกอบไปด้วยเกณฑ์การพิจารณา 5 ด้าน คือ ความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง ความทันสมัย ความเกี่ยวข้อง และความครอบคลุม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีคุณภาพและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง (Iannuzzi, Mangrum, & Strichart, 1999, p. 147; Somchai Warunyanugrai, 2005, pp. 131-139; Virginia Polytechnic Institute and State University Library, 2015; Wawta Techataweewan, 2016, pp. 54-56) นอกจากนี้ทักษะการประเมินสารสนเทศเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบความสำคัญและคุณค่าของสารสนเทศว่าตรงตามความต้องการของบุคคลและใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ (Somchai Warunyanugrai, 2005, p. 131; Wawta Techataweewan, 2016, p. 47) และจัดเป็นทักษะหนึ่งของการรู้สารสนเทศ (Association of college & research libraries, 2000) ซึ่งนักศึกษาต้องได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นต้นจนถึงระดับอุดมศึกษาเช่นเดียวกับการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ แต่สถาบันการศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังขาดการเรียนการสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศและยังคงใช้การเรียนการสอนแบบเดิมหรือผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher-based approach) ซึ่งไม่มีการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ จึงทำให้นักศึกษาขาดทักษะการประเมินสารสนเทศ

ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยการประเมินการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่ผ่านมา ได้แก่ งานวิจัยของปภาดา เจียวกัก (Phapada Jiaokok, 2004) จารุณี สุปินะเจริญ (Charuni supinacharoen, 2010) ชูชีพ มามาก แววดา เตชาทวีวรรณ และอารีย์ ชื่นวัฒนา (Chucheap Mamak, Wawta Techataweewan, & Aree Cheunwattana, 2010) และ จันทรฉาย วีระชาติ (Janchai Veerachard, 2012) ที่พบว่า การรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 ทักษะการประเมินสารสนเทศหรือความสามารถในการใช้วิจารณ์ญาณในการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานวิจัยดังกล่าวเน้นการศึกษาการรู้สารสนเทศในภาพรวม ข้อคำถามด้านการประเมินสารสนเทศมีจำนวนน้อย อาจไม่เพียงพอต่อการประเมินทักษะดังกล่าว รวมทั้งงานวิจัยเหล่านี้ศึกษาในยุคที่สื่อสังคมออนไลน์ไม่แพร่หลายเช่นปัจจุบัน จึงเป็นการประเมินสารสนเทศจากสื่อดั้งเดิมซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

2. ปัจจัยชั้นปี มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากระบบการศึกษาระดับปริญญาตรีทั่วไปมีการแบ่งการเรียนการสอนในหลักสูตรเป็น 4 ชั้นปี โดยเริ่มจากรายวิชาที่มีเนื้อหาพื้นฐานไปสู่รายวิชาที่มีเนื้อหาเฉพาะหรือเชิงลึกในแต่ละสาขาวิชา นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จึงเรียนรายวิชาพื้นฐานของหลักสูตรที่ศึกษา รวมถึงพื้นฐานการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษา เช่น วิชาการใช้ห้องสมุด วิชาทักษะการรู้สารสนเทศ เป็นต้น โดยเนื้อหาของหลักสูตรจะสอนทฤษฎีและการปฏิบัติที่เพิ่มในแต่ละปี จึงทำให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติมากขึ้น ทำให้นักศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงมีความรู้ความสามารถและมีข้อมูลที่จะเปรียบเทียบความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ และทราบความแตกต่างของสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ (Nukrai Buttawong, 2007, p. 20) นอกจากนี้การศึกษาในปัจจุบันมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือสำหรับการติดต่อ สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้สอนและผู้เรียน และการสร้างเครือข่ายทางวิชาการด้านต่าง ๆ (Naruemon Kitphaisanrattana, 2014, p. 85) ทำให้นักศึกษามีทักษะในการแสวงหาความรู้ตามหัวข้อที่สนใจได้ นอกจากนี้ประสบการณ์การเรียนในระดับมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกชั้นปี และในบางหลักสูตรต้องมีการค้นคว้าเชิงลึกเพื่อทำโครงการหรือสารนิพนธ์ในชั้นปีที่ 4 หรือปีสุดท้ายก่อนจบ จึงทำให้นักศึกษาสามารถพิจารณาสารสนเทศที่มีประโยชน์และนำมาใช้งานได้

3. ปัจจัยกลุ่มสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งสาขาวิชาได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพของมนุษย์และสัตว์เพื่อนำความรู้มาประยุกต์ใช้สำหรับพัฒนาสุขภาพ การรักษาโรค และการทำความเข้าใจการทำงานของร่างกายของมนุษย์และสัตว์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ รวมถึงเกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต พลังงานและวัตถุต่าง ๆ และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ ส่วนในหลักการทางมนุษย์จะมุ่งเน้นการเรียนการสอนเพื่อสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งคุณธรรมและจริยธรรม (Mahidol University, 2017) ความหลากหลายของสาขาวิชาที่ขึ้นโดยธรรมชาติของสาขาวิชาและการออกแบบหลักสูตรทำให้เนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนมีความแตกต่างกัน นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกันมีการใช้สารสนเทศแตกต่างกันตามแต่ละสาขาวิชาและวิธีการเรียน เช่น กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีการใช้สารสนเทศที่ทันสมัยเนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าทางวิทยาการด้านนี้อย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ส่วนสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ยังมีความสนใจ สารสนเทศทางประวัติศาสตร์ ทฤษฎีหรือข้อเท็จจริงที่ได้รับการยอมรับแล้วนั้น ความทันสมัยของสารสนเทศอาจเป็นประเด็นรอง เป็นต้น (Wawta Techataweewan, 2016, p. 54) เพื่อสามารถนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป

4. ปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษา มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งสถานศึกษาเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนโดยมหาวิทยาลัย

ของรัฐได้รับการสนับสนุนงบประมาณส่วนใหญ่จากทางภาครัฐเพื่อดำเนินการตามพันธกิจที่รัฐบาลมอบหมาย ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนที่เปิดการเรียนการสอนภายใต้รูปแบบการบริหารงานแบบเอกชนแต่ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ โดยงบประมาณส่วนใหญ่มาจากค่าบำรุงการศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ปัจจุบันมหาวิทยาลัยของรัฐบางแห่งมีการออกนอกระบบเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแต่ก็ยังคงได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล แต่มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการได้ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยเอกชน (Nichan Singhaphuththangkun, 2008, p. 126) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยของรัฐซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐมีทรัพยากรและแหล่งสารสนเทศสนับสนุนการเรียนการสอนมากกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนหลายแห่งซึ่งส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยขนาดเล็ก จากลักษณะการดำเนินงานที่ต่างกันทั้งด้านการบริหารจัดการและทรัพยากรที่อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา จึงทำให้เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศ

5. ปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้งานบนอินเทอร์เน็ตผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ นั้น สามารถเชื่อมโยงผู้ใช้งานเป็นเครือข่าย ผู้ใช้ทุกคนมีส่วนร่วมและแบ่งปันเนื้อหาหรือแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ บนเครือข่ายได้ (Steiner, 2012, p. 1) จึงเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก มีการพัฒนาเครื่องมือและฟังก์ชันการใช้งานที่หลากหลายประเภท เช่น เว็บบล็อกเป็นสื่อส่วนบุคคลที่ใช้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร บันทึกส่วนตัว และแบ่งปันให้บุคคลอื่น ซึ่งสามารถเข้าไปอ่านหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ เว็บบล็อกสื่อสังคมออนไลน์เป็นเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมที่ใช้สำหรับเชื่อมต่อระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เกิดเป็นกลุ่มสังคมออนไลน์ โมโคบล็อกเป็นเว็บเซอร์วิสที่ให้บริการแก่บุคคลทั่วไปสำหรับส่งข้อความสั้น ๆ เพื่อแสดงสถานะของตัวเองหรือแจ้งข่าวสารแก่กลุ่มเพื่อน วิดีโอออนไลน์ เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เนื้อหาที่น่าสนใจในวิดีโอออนไลน์ไม่ถูกจำกัดโดยผังรายการที่แน่นอนและตายตัว เป็นต้น (Phichit Wichitbunyarak, 2011, p. 100, Watthani Phuwathit, 2011, pp. 166-168) จากความหลากหลายและประโยชน์ในการใช้งานตามความเหมาะสมของผู้ใช้ ประกอบกับการเรียนการสอนในปัจจุบันที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อในการสอน รวมทั้งเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาด้วยกันและนักศึกษากับอาจารย์ จึงทำให้สื่อสังคมออนไลน์ที่นักศึกษาใช้เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อทักษะการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของโฮเชวาร์ ฟลานากิน และเม็ทซ์เกอร์ (Hocevar, Flanagan, & Metzger, 2014) และงานวิจัยของคิม ซิน และยูลี (Kim, Sin, & Yoo-Lee, 2014) ที่พบว่าทักษะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อทักษะการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา

6. ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผล มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากการมีเหตุผลเป็นการคิดวิเคราะห์ที่วิเคราะห์ที่มาจากกระบวนการทางสมอง โดยใช้เหตุผลในการที่จะลงความเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ ในการแก้ปัญหาโดยพิจารณาถึงสถานการณ์หรือข้อมูลต่าง ๆ ว่ามีข้อเท็จจริงเพียงใด (Somjit Intharachat, 2010, p. 7) ซึ่งการคิดเป็นพื้นฐานของสติปัญญา ความเข้าใจ การใช้เหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจที่แตกต่างจากสถาบันการศึกษาอื่น คือ เป็นสถาบันที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ จึงควรส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาของสถาบันมีการพัฒนาทักษะการคิด โดยเชื่อมั่นว่าการคิดเป็นศักยภาพของบุคคลที่สามารถพัฒนาได้ (Phaithun Sinlarat, Watsana Witthutapha, & Nakrop Misaen, 2017, p. 222) ทั้งนี้ นักศึกษาที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล มีพัฒนาการ 3 ขั้น คือ ขั้นรู้คิด นักศึกษาจะเรียนรู้การทำพฤติกรรมต่าง ๆ จากคำสอน ตัวอย่างหรือคู่มือว่างานนั้น ๆ จะต้องทำอย่างไร ขั้นสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง นักศึกษาจะนำเอาข้อมูลที่ได้ในขั้นรู้คิดมาสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงประสานข้อมูลและความรู้ว่าขั้นตอนจะต้องทำอะไรและลำดับการกระทำเป็นอย่างไร และขั้นทำได้โดยอัตโนมัติ เมื่อนักศึกษาสามารถทำพฤติกรรมตามขั้นตอนได้อย่างต่อเนื่องและรวดเร็วยิ่งขั้นการใช้การคิดที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกทำอะไรก่อนหลังกลายเป็นความจำลึกซึ่งภายในและสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ (Sirion Witchawut, 2012, pp. 63-69) สถาบันอุดมศึกษาจึงมุ่งพัฒนาการคิดอย่างมี

เหตุผลเพื่อให้นักศึกษาเกิดปัญญาในการเรียนรู้ และพัฒนาการคิดได้ตามขั้นตอนความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้การคิดอย่างมีเหตุผลมีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศ โดยการพัฒนาการคิดดังกล่าวทำให้นักศึกษาสามารถพิจารณาและประเมินสารสนเทศโดยใช้หลักเกณฑ์อย่างสมเหตุสมผล มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ค้นคว้าหาความรู้ ทฤษฎี หลักการณื ตั้งข้อสันนิษฐาน ตีความหมาย และหาข้อสรุปได้ (Praphansiri Susaorat, 2010, pp. 4-5) ซึ่งล้วนมีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาในปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับสารสนเทศที่ไม่สามารถจำกัดปริมาณและคุณภาพ

7. ปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการคิด พิจารณา ไตร่ตรอง และหาเหตุผลบนพื้นฐานของข้อมูลซึ่งมีการจำแนกแยกแยะเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปในการประเมินว่าสิ่งใดควรเชื่อสิ่งใดควรทำและสามารถตัดสินใจได้ (Prani Surasit, 2014, p. 32) ซึ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณต้องประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ ได้แก่ ทักษะการนิยามปัญหา โดยสามารถระบุปัญหา สาระสำคัญ บอกจุดเด่นหรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ทักษะการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยสามารถสังเกตจำแนกแยกแยะและเปรียบเทียบข้อมูลได้ ทักษะการสังเคราะห์ข้อมูลโดยสามารถระบุความน่าเชื่อถือของข้อมูลและสามารถนำข้อมูลมาประมวลแล้วสรุปเป็นความคิดได้ และทักษะการประเมินและตัดสินใจโดยสามารถระบุได้ว่าข้อมูลใดเป็นอคติและระบุได้ว่าข้อมูลนั้นมีคุณค่าหรือไม่เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Praphansiri Susaorat, 2010, p. 126) นอกจากนี้การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการที่ได้รับการยอมรับและมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ และการแสวงหาสารสนเทศ (Weiler, 2004, p. 47) จากกระบวนการและองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าวจึงมีความสัมพันธ์ต่อทักษะการประเมินสารสนเทศของนักศึกษาที่ต้องแสวงหาสารสนเทศที่มีคุณภาพมาใช้ในการเรียน

8. นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เนื่องจากการศึกษาระดับปริญญาตรีในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิชาพื้นฐานจะค่อยๆ เพิ่มความรู้และการปฏิบัติเฉพาะด้านและเชิงลึกของเนื้อหาสาระในหลักสูตรในชั้นปีที่สูงขึ้น ทำให้นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่าย่อมมีวุฒิ วุฒิภาวะ ประสบการณ์ความรู้ และประสบการณ์ชีวิตมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่ำกว่า รวมทั้งระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลายย่อมเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ อีกทั้งสื่อสังคมออนไลน์ที่แพร่หลายในปัจจุบันเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของการศึกษา ทำให้นักศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่าย่อมมีประสบการณ์และความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษามากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่ำกว่าทำให้เกิดการเรียนรู้จากการลองผิดลองถูกได้มากกว่า ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์ฉาย วีระชาติ (Janchai Veerachard, 2012) ที่พบว่านักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งอาจเป็นเพราะการใช้แบบวัดที่แตกต่างกันและเป็นการศึกษาสารสนเทศที่เน้นสื่อเดิมที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อสังคมออนไลน์

9. นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่ากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากการเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพของมนุษย์และสัตว์เพื่อนำความรู้มาประยุกต์ใช้สำหรับพัฒนาสุขภาพ การรักษาโรค และการทำความเข้าใจการทำงานของร่างกายของมนุษย์และสัตว์ (Mahidol University, 2017) ทำให้ต้อง เน้นการปฏิบัติและทดลองตามหลักการวิทยาศาสตร์ รวมทั้งต้องการความถูกต้องแม่นยำของสารสนเทศ เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและชีวิตทำให้ได้รับการฝึกฝนในการประเมินและเลือกใช้สารสนเทศที่ถูกต้องมีคุณภาพ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแม่นยำและตรงความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของบาสคาราน คูมาร์ และจาโนเดีย (Bhaskaran, Kumar, & Janodia, 2014, p. 268) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เชื่อถือสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์และเลือก

ที่จะสื่อสารสนเทศที่ได้รับการพิสูจน์และมีหลักฐานอ้างอิง ทั้งนี้สารสนเทศด้านสุขภาพที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์ต้องได้รับการควบคุมคุณภาพ เพราะอาจเกิดความเชื่อต่อชีวิตและสุขภาพของมนุษย์หากได้รับสารสนเทศที่ไม่ถูกต้อง ทำให้นักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพได้เรียนรู้และมีวิจรณ์ญาณในการพิจารณาคุณภาพของสารสนเทศที่ได้รับ ซึ่งต่างจากกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เน้นความถูกต้องแม่นยำเช่นกัน แต่สามารถนำสารสนเทศทั้งที่มีคุณภาพและไม่มีความคุณภาพมาศึกษาวิเคราะห์ทางพฤติกรรมศาสตร์หรือสังคมศาสตร์เพื่อตอบโจทย์ทางสังคมได้ ส่วนนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ต่าง ๆ จึงทำให้ประมาทหรือไว้วางใจสารสนเทศที่มาจากสื่อต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตมากกว่า ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภาดา เจียวัก (Phapada Jiaokok, 2014) และจารุณี สุปินะเจริญ (Charuni supinacharoen, 2010) ที่พบว่า นักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

10. นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยของรัฐได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ (Nichan Singhaphutthangkun, 2008, p. 126) และส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ มีจำนวนนักศึกษา หลักสูตร อาจารย์ บุคลากรและทรัพยากรการเรียนรู้อันจำนวนมาก ดังนั้นการบริหารจัดการ ระบบการเรียนการสอนและทรัพยากรการเรียนรู้อย่างแตกต่างกับมหาวิทยาลัยเอกชน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยของรัฐมีจำนวนหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษามากกว่า นักศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐจึงศึกษาในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่หลากหลายทั้งสาขาวิชาและทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งการอยู่ในสังคมกายภาพขนาดใหญ่ ทำให้ได้รับประสบการณ์ทางวิชาการและทักษะการเรียนรู้ค่อนข้างสมบูรณ์ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยของรัฐหลายแห่งที่เป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่จะมีนักเรียนจำนวนมากต้องการเข้าศึกษาต่อ จึงสามารถคัดเลือกนักเรียนที่เรียนดีเข้ามาเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความพร้อมและมุ่งมั่นในการศึกษามากกว่า นักศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐจึงมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน

11. นักศึกษาที่ใช้ Facebook และ Youtube มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ใช้ Google plus เนื่องจาก Facebook และ Youtube เป็นเว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้งานจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศไทยมีการใช้ Facebook ในอันดับต้นของโลก จึงทำให้ได้รับประสบการณ์การรับรู้สารสนเทศที่หลากหลายมากกว่า นักศึกษาที่ใช้ Google plus ที่มีผู้ใช้งานน้อยกว่า เมื่อมีประสบการณ์การใช้มากย่อมเกิดทักษะการประเมินสารสนเทศมากขึ้นจากประสบการณ์ที่หลากหลายดังกล่าว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของคิม ซิน และยูลี (Kim, Sin, & Yoo-Lee, 2014) ที่ศึกษาการประเมินสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่านักศึกษาที่ใช้ Facebook และ Youtube มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพของสารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ถูกต้องตรงความต้องการ เช่น การตรวจสอบจากปฏิกริยาหรือความคิดเห็นของผู้อื่น ตรวจสอบคุณภาพของภาพ วิดีโอ และเสียง ตรวจสอบผู้แต่งหรือผู้สร้างเนื้อหา หากมีการอ้างอิงจะตรวจสอบจำนวนของการเชื่อมโยงหรือการอ้างอิง เป็นต้น และงานวิจัยของโฮคัวร์ ฟลานากิน และเม็ทซ์เกอร์ (Hocevar, Flanagin, & Metzger, 2014) ที่พบว่านักศึกษาที่มีทักษะการใช้สื่อสังคมออนไลน์สูงจะมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์สูงตามด้วย นอกจากนี้การใช้ Facebook และ Youtube มีการประชาสัมพันธ์วิธีการประเมินสารสนเทศทั้งสื่อของรัฐและเอกชน จึงทำให้นักศึกษาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าวรับรู้และระมัดระวังสารสนเทศที่ได้รับ

12 นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณในระดับสูงกว่ามีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณในระดับต่ำกว่า เนื่องจากการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณเป็นการคิดระดับสูงต่างกับการคิดแบบพื้นฐานทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย การรู้คิด การสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง การทำได้โดยอัตโนมัติ การนิยามปัญหา การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล การประเมินและตัดสินข้อมูล (Praphansiri Susaorat, 2010, p. 126; Sirion Witchawut, 2012, p. 63-69) ทำให้

มีการแยกแยะข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและองค์ประกอบอื่นที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงได้ การใช้ข้อมูลและเหตุผลพิสูจน์ข้อเท็จจริงของข้อมูล และการใช้วิจารณญาณคัดกรองข้อมูลที่ได้รับเหล่านี้ล้วนเป็นทักษะสำคัญในการประเมินสารสนเทศ นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลทำให้การประเมินสารสนเทศผิดพลาด ซึ่งเกิดจากการขาดทักษะการอ่านที่ดี ขาดข้อมูลหรือภูมิหลังที่เกี่ยวข้องมาช่วยตัดสินใจ รวมทั้งนักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับต่ำ ทำให้สื่อคติความเชื่อที่ผิด ๆ การคิดแบบถือพวกพ้อง และการทำตามแบบกัน จึงทำให้มีทักษะในการประเมินสารสนเทศน้อยลง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของฟลัดและคนอื่น ๆ (Flood, Kuhne, Long, & Marino, 2015) ที่ศึกษาพบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความเชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กับทักษะการรู้สารสนเทศโดยเฉพาะการประเมินสารสนเทศ เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและให้เหตุผลเพื่อคัดกรองสารสนเทศออนไลน์ ดังนั้นนักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับสูงกว่าจึงมีทักษะการประเมินสารสนเทศที่มากกว่านักศึกษาที่มีการคิดดังกล่าวน้อยกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

1. สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดนโยบายส่งเสริมทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดอย่างมีเหตุผล โดยบูรณาการในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การสอนแทรกในรายวิชาต่าง ๆ การสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศ การแนะนำแหล่งสารสนเทศที่มีคุณภาพ การให้คำปรึกษาหรือแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น

2. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ในหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การรู้เท่าทันสื่อ แหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ วิธีการเข้าถึงและสืบค้นสารสนเทศที่ถูกต้อง การณรงค์ไม่แชร์ (Share) ข้อมูลผิด เป็นต้น โดยจัดในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมภายในห้องสมุด นิทรรศการ การฝึกอบรม กิจกรรมออนไลน์บนสื่อสังคมออนไลน์ของห้องสมุด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้วิธีวิจัยแบบอื่นได้แก่ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือวิธีวิจัยแบบผสมวิธี เพื่อให้ได้ผลการวิจัยเชิงลึก

2. ควรศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ไม่ใช่นักศึกษาระดับปริญญาตรี เช่น นักเรียน ครู/อาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บุคคลอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

3. ควรศึกษาการประเมินสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศหรือสาขาวิชาเฉพาะด้าน เช่น ด้านสุขภาพ ด้านการเมือง ด้านสังคม เป็นต้น

4. ควรศึกษาการประเมินสารสนเทศของนักศึกษาจากการสร้างผลงานทางวิชาการของนักศึกษา เช่น โครงงาน รายงาน วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ สารนิพนธ์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

Anuwat Koonkeaw. (2017). *Sathiti phuea kan wichai* [Statistics for research]. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)

-
- Association of the College & Research Libraries. (2000). *Information literacy competency standards for higher education*. Chicago, IL: Author. Retrieved from <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>
- Bhaskaran, N., Kumar, M., & Janodia, M. D. (2017). Use of social media for seeking health related Information: An exploratory study. *Journal of Young Pharmacists*, 9(2), 267-271.
- Banchong Amonchiwin. (2013). *Critical thinking*. Bangkok: Phappim. (In Thai)
- Charuni Supinacharoen. (2010). Kasetsart University student's information literacy. *Humanities Journal (Thailand)*, 17(1), 41-57. (In Thai)
- Chucheap Mamak, Wawta Techataweewan, & Aree Cheunwattana. (2010). Business information literacy of undergraduate students in the Faculty of Business Administration of the private universities in Bangkok Metropolitan area. *Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*, 3, 1-11. (In Thai)
- Flood, P., Kuhne, G., Long, M. & Marino, R. (2015). *Critical thinking skills and information literacy skills: Discerning online information among high school students* (Doctoral dissertation). Liberty University, Lynchburg, VA. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1734862028?pq-origsite=primo>
- Hocevar, K. P., Flanagan, A. J., & Metzger, M. (2014). Social media self-efficacy and information evaluation online. *Computer in Human Behavior*, 39, 254-262.
- Iannuzzi, P., Il Mangrum C. T., Strichart, S. S. (1999). *Teaching information literacy skills*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Janchai Veerachard. (2012). *The effects of learning factors toward information literacy skills of undergraduate students at Dhurakij Pundit University* (Master's thesis). Burapha University, Chonburi, Thailand. (In Thai)
- Kemp, S. (2017). *The state of the Internet in Q2 2017*. Retrieved from <https://wearesocial.com/special-reports/state-internet-q2-2017>
- Kim, K. S., Sin, S. C., Yoo-Lee, E. Y. (2014). Undergraduates' Use of Social Media as Information Sources. *College & Research Libraries*, 75(4), 442-457.
- Mae Fah Luang University, and Assumption University. *Asaihl-Thailand Journal*, 11(2), 120-130. (In Thai)
- Mahidol University. (2017). *Prakat mahawiththayalai mahidon rueang lakken kan phicharana kamnot klum sakha wicha pho so 2560* [Mahidol University announcement: Criteria for determining the majors, year 2017]. Retrieved from http://www.ce.mahidol.ac.th/web/ce_download/pr/2560/1358.pdf (In Thai)

- Mattharawan Worahan. (2008). *A study of some factors relating to consumerism behavior and critical thinking of the undergraduate students* (Master's thesis). Mahasarakham University, Mahasarakham, Thailand. (In Thai)
- Naruemon Kitphaisanrattana. (2014). *Inquiring-selecting-reading-writing: Skills for learning in social sciences*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- National Statistical Office. (2001). *Statistical standard classification*. Bangkok: Author. (In Thai)
- Natthakorn Songkhram. (2010). *Multimedia for learning: Design and development*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Nichan Singhaputthangkun. (2008, November). A Comparative study of administrative productivity among state, autonomous, and private universities. *ASAIHL-Thailand Journal*, 11(2), 119-130. (In Thai)
- Nukrai Buttawong. (2007, July-December). Standards indicators and characteristics information literacy: Delphi technique. *Journal of Human Sciences*, 3(1), 16-28. (In Thai)
- Office of the Higher Education Commission. (2017). *Naksueksa ruam 2560 phakrian thi 2 nai sathaban udomsueksa thangmot chamnaek tam sathaban/klum sathaban/radap kansueksa/chue laksut/chan pi* [Total students in year 2017 in the second semester in all higher education institutions, divided by institute/institution/education/course name/year]. Retrieved from http://www.info.mua.go.th/information/show_all_statdata_table.php?data_show=2 (In Thai)
- Osatuyi, B. (2013). Information sharing on social media sites. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2622-2631.
- Phaithun Sinlarat, Wasana Wisaruetapa, & Nakrop Misaen. (2017). *Udom sueksa sakha wicha thi thuk Luem* [Forgotten fields of higher education] (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Phichit Wichitbunyarak. (2011, October-December). Social media: Future media. *Executive Journal*. 33(4), 99-103. (In Thai)
- Prani Surasit. (2014). *Kan wikhro sathanakan patchuban phuea kan suesan* [Analysis of the current situation for communication]. Bangkok: Saengdao. (In Thai)
- Praphansiri Susaorat. (2010). *Kan phatthana kan khit* [Thinking development] (4th ed.). Bangkok: 9119 Technique Printing. (In Thai)
- Phapada Jiaokok. (2004). *Information literacy of undergraduate students at Srinakharinwirot University* (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Steiner, S. (2012). *Strategic planning for social media in libraries*. London, UK: Facet.

-
- Sirion Witchawut. (2012, January–December). Rational thinking skill: Why did someone not think?. *Journal of Psychology Kasam Bundit University*, 2(1), 62–71. (In Thai)
- Somchai Warunyanugrai. (2005). Kan pramoen sarasonthet [Information evaluation]. In *Information literacy skills* (pp. 131–139). Bangkok: Department of Library and Information Science, Srinakarinwirot University. (In Thai)
- Somjit Intharachat. (2010). *The factors influencing reasonable thinking of matthayomsueksa 4 students under the office of Roi Et Educational Service Area Zone 2* (Master's thesis). Mahasarakham University, Mahasarakham, Thailand. (In Thai)
- Thawisak Kanchanasuwan, & Kittti Phakdiwatthanakun. (2009). *Multimedia technology*. Bangkok: KTP. (In Thai)
- Thonnop Somprasong. (2014). *Hashtag khue arai lae withi kan chai #Hashtag thi mosom* [What is hashtag and how to appropriately use hashtag]. Retrieved from <https://www.thanop.com/hashtag> (In Thai)
- University of the Thai Chamber of Commerce. (2015). *Sue onlai phuea kan rian kan son* [Online media for teaching]. Retrieved from <http://archimedes.utcc.ac.th/wiki/index.php> สื่อออนไลน์เพื่อการเรียน (In Thai)
- Virginia Polytechnic Institute and State University Library. (2015). *Evaluating Internet information*. Retrieved from <http://www.lib.vt.edu/instruct/evaluate>
- Wanna Plianphum. (2009). *Causal relationship of factors affecting the critical thinking ability of matthayomsuksa IV students in Bangkok Educational Service Area III* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Wawta Techataweewan. (2016). *Information literacy for project writing* (2nd ed.). Bangkok: Department of Library and Information Science, Srinakarinwirot University. (In Thai)
- Watthani Phuwatchit. (2011, January–March). The usefulness of online social media and ethical effects upon news reporting among journalists. *Executive Journal*, 31(1), 166–174. (In Thai)
- Weiler, A. (2004). Information-seeking behavior in generation Y students: Motivation, critical thinking, and learning theory. *The Journal of Academic Librarianship*, 37(1), 46–53.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. New York, NY: Harper.